

मोक्षबंधयोर्निदानमाह महत्सेवामिति तमसः संसारस्य द्वारं योषितां ये संगिनस्तेषां संगम् महतां लक्षणमाह साद्धेन महांत इति साधवः सदाचाराः ॥ २ ॥ मयि ईशेकृतं सौहृदमेव अर्थः पुरुषार्थो येषाम् वाशब्देनान्यनिरपेक्षस्यैवास्यलक्षणत्वं दर्शयति देहं विभर्तीति देहं भरा विषयवार्तेन धर्मविषया येषु ते पुजनेषु जायादियुक्तेषु गृहेषु चरातिर्मित्रं धनं वा पाठांतरे जायादिप्रदेशेषु यावदर्थ्याश्च यावदर्थमेवार्थो येषामिति मध्यमपदलोपी समासः देहनिर्वाहाधिकस्पृहाशून्या इत्यर्थः ॥ ३ ॥ कामान्नाहंतीति यदुक्तं तदुपपादयति नूनमिति यद्यदा इन्द्रियप्रीतये आपृणोति व्याप्रियते तदा प्रमत्तः सन् विकर्मपापं नूनं कुरुते यतो विकर्मणः प्राचीनादयं क्लेशदो देहो जातः तस्यैव पुनः करणं साधु न मन्ये ॥ ४ ॥ देहादेर्न श्वरत्वात् क्रियानयमनर्थ इत्याशं

महत्सेवां द्वारमाहुर्विमुक्तेस्तमो द्वारं योषितां संगि संगम् ॥ महांतस्ते समचित्ताः प्रशांता विमन्यवः सुहृदः साधवो ये ॥ २ ॥ येषामयीशेकृतं सौहृदार्थाजनेषु देहं भरवार्तिकेषु ॥ गृहेषु जायात्मजरातिमत्सु न प्रीतियुक्ता यावदर्थ्याश्च लोके ॥ ३ ॥ नूनं प्रमत्तः कुरुते विकर्म यदिन्द्रियप्रीतये आपृणोति ॥ न साधु मन्येत आत्मनोऽयमसन्नपि क्लेशद आसदेहः ॥ ४ ॥ पराभवस्तावदबोधजातो यावन्न जिज्ञासत आत्मतत्त्वम् ॥ यावत्क्रियास्तावदिदं मनो वैकर्म्यात्मकं येन शरीरबंधः ॥ ५ ॥ एवं मनः कर्मवशं प्रयुंक्ते अविद्ययात्मन्युपधीयमाने ॥ प्रीतिर्न यावन्मयि वा सुदेवेन मुच्यते देहयोगेन तावत् ॥ ६ ॥ यदा न पश्यत्ययथागुणे हां स्वार्थे प्रमत्तः सहसा विपश्चित् ॥ गतस्मृतिर्विदति तत्र तापानासाद्य मैथुन्यमगारमज्ञः ॥ ७ ॥

क्याह पराभवो देहादिना स्वरूपाभिभवः अज्ञानकृतस्तावद्भवति तत्र हेतुः यावत्क्रियाः स्युः तावदिदं मनो हि कर्मस्वभावमेव स्यात् येन कर्मात्मकेन मनसा ॥ ५ ॥ उक्तमुपसंहरति एवं पूर्वकृतं कर्म कर्तृभूतं मनः कर्मभूतं वशं प्रयुंक्ते पुनः कर्मनिष्ठं करोतीति जीवन्मुक्तकर्मव्यावृत्त्यर्थमाह अविद्ययेति अविद्यया आत्मनि उपधीयमाने आच्छाद्यमाने सति एवं मनः कर्तृपुरुषं कर्मवशं प्रयुंक्ते ॥ ६ ॥ न केवलं देहयोगमात्रमनर्थतरं चेत्याह यदा गुणानामिन्द्रियाणामिहा चेष्टामयथा मिथ्या आत्मीयानभवतीति विपश्चित् विवेकी सन् न पश्यति नुपश्यतीति पाठे अयथा आत्मीयत्वेनेत्यर्थः तत्र तदा सहसा गतस्मृतिः स्वरूपस्मृतिशून्यः सन् अज्ञो मूढः मैथुनसुखप्रधानं गृहं प्राप्य तापान् विदति ॥ ७ ॥